

CENTRALIZAREA SUPEI PENTRU POPORUL UNIC MUNCITOR

Până la Revoluție au fost terminate doar două „circuri ale foamei” – cel de la Unirea și în cartierul Pantelimon

În primăvara lui 1989, la IMAIA București (Întreprinderea Mecanică pentru Agricultură și Industrie Alimentară) a început să circule un zvon legat de obligativitatea mîncatului la circulația foamei. Evident, era vorba despre „dreptul” muncitorului de a lua masa la cantină, doar că orice „drept” se traducea printr-o obligație. Zvonurile se răspîndiseră și prin alte medii, dar o primă confirmare le-a fost dată angajaților întreprinderii o dată cu prima comandă clară. „Am auzit asta mai întâi ca zvon care circula printre colegi. Ar fi fost următorul pas după

lipsa acută de mâncare din magazine și introducerea alimentelor de bază pe cartele. De obicei, toate zvonurile negative se confirmau după o perioadă, iar asta s-a întâmplat la câteva luni după ce deja lumea începuse să comenteze, când am fost chemată la directorul general și mi s-a prezentat o comandă de automate de supra pentru utilitatea circului foamei de la Complexul Unirii. Urma să le prezentăm un prototip care ar fi fost pus în funcțiune la cantina de la Unirii, apoi să producem aceste automate pentru toate celelalte „circuri ale foamei” din

București și din țară. Viitorul nu suna bine deloc. Deja ne vedeam totuși la coadă la cantinele enorme, luându-ne supra de la dozator pe bonuri și ducând-o în suferință la copii, acasă”, povestește Ioana Eugenia Mihailov, fost inginer șef desfacere al întreprinderii bucureștene IMAIA. Cu ajutorul automatelor de supra și al altor utilități dozatoare pentru diverse mâncăruri, a devenit populară expresia edificatoare în epocă pentru „silueta” oamenilor muncii din România: „ascuțit/slab ca lupta de clasă” – sintagmă care-și avea rădăcinile în

principiile comunismului din anii '50. Se pare că „tovarășul-mulțuit” încerca să experimenteze pe clasa muncitoare tratamentul pe care Nastratin Hogea îl-a aplicat măgarului său. Dacă ar fi reușit, după cel mult un an s-ar fi supărat și el pe românii morți de foame așa cum Nastratin Hogea s-a supărat pe bietul măgar care a murit, chiar când se obișnuise să nu mai mănânce”. Numele oficial al circului foamei care ne aștepta din primăvara lui 1990 era «complex agroalimentar».

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALUL ZILEI

SOS - Satele românești în Franța

Aniversările s-au ținut lanț, 40 de ani de la cooperativizarea agriculturii și pregătiri pentru sărbătorirea a 44 de ani de la instaurarea Guvernului „revoluționar-democratic” condus de dr Petru Groza. Alte pregătiri de ziua femeii! De la Radio Europa Liberă românii au aflat știri noi despre adopția satelor românești. Profesioniștii au raportat succese în „Cântarea României”.

De la Radio Europa Liberă, românii au aflat seara că la jurnalul de actualități, difuzat la ora 13:00 la postul francez de televiziune TF1, s-a prezentat și un reportaj despre România. Fusese realizat de doi ziariști ai BBC ce se documentaseră la fața locului, clandestin.

Antene 2 și RF3 au transmis, la aceeași oră, reportaje de la Salonul agriculturii. În fața standului Comitetului tinerilor agricultori din Franța, vizitatorii au poposit îndelung. Solicitau detalii despre panoul cu dărămarea satelor românești și oportunitatea de adopție declarată.

(Continuare în pag. a II-a)

VIS DE LIBERTATE

Din închisoare-n închisoare

Puiu Sălăgean visa în 1989, asemenea altor tineri de vîrstă lui, să călătorească și să aibă o viață cum numai peste hotare se putea atunci. Ideea de a părăsi țara clandestin a încolțit în urma discuțiilor de mare taină avute în cercurile restrînsse de prieteni. După conceperea unui plan riscant, construit însă cu gândul numai la libertate, Puiu Sălăgean împreună cu un prieten s-au hotărât să treacă Dunărea înot, în Iugoslavia. Visul lor s-a realizat într-o zi de primăvară a anului 1989. Cu o inconștiență care putea să-i coste viața, cei doi au traversat fluviul, rezistînd curentilor și frigului și ferindu-se de privirile grănicerilor. Fericirea care i-a cuprins când s-au găsit pe malul sârbesc al Dunării a fost însă de scurtă durată. Citiți, astfel, continuarea poveștii lui Puiu Sălăgean, așa cum a fost ea istorisită chiar de cel care a trăit-o.

Prizonieri la sârbi

O mașină a grănicerilor sârbi i-a ajuns din urmă. Vorbeau românește. Au ascultat povestea celor doi prieteni, după care i-au dus la unitatea

lor. Le-au oferit mâncare și adăpost, dar sunaseră și la Poliția de Frontieră. Au fost luați și duși într-un arest al Poliției din localitatea Cladovo. Li s-a spus că vor fi judecați pentru trecerea frauduloasă a frontierei și că vor primi 30 de zile de închisoare. Au fost apoi transportați la o închisoare din Negotin, la 80 de kilometri de Belgrad. „Nu mai văzusem o închisoare până atunci. În timpul celor 30 de zile am muncit în oraș, eu la o fabrică de vinuri, Adrian la una de brînzetură. În fiecare zi, după muncă, ne luam bănușii și trebuia să ne întoarcem la închisoare pentru prezență. Străinii erau interogați de ofiterul de contrainformații al închisorii. Mi-a venit și mie rîndul. Am fost învoit de la «locul de muncă» și am petrecut vreo cinci ore cu ofiterul. După multe întrebări și răspunsuri amănunțite, legate de interesele militare ale Iugoslaviei, am vorbit și despre locul meu de muncă din România, respectiv Secția de Cercetare, unde se produceau aliaje speciale pentru industria de apărare, secție în care eram apreciat și pentru un certificat de inovator pe care îl aveam cu mine.

Interogatoriul a durat vreo trei zile, în care am explicat amănunțit detalii tehnice ale inovației mele, care dacă era aplicată ar ajunge să scutească țara de importuri de materiale din Rusia. Nu a fost pusă în practică în România, dar în Iugoslavia ofiterul a contactat firme de profil, cu care m-a pus în legătură. După mai multe zile de discuții pe teme tehnice, am fost invitat să rămân să lucrez într-un post administrativ în Iugoslavia. Am refuzat politicos, explicându-i că vreau să plec spre Statele Unite ale Americii. M-a înțeles și chiar mi-a făcut recomandările favorabile pentru ceea ce urma să se întâmple în continuare.”

Lagărul ONU

După 35 de zile a fost eliberat din închisoare și trimis în lagărul ONU din Padinska Skela, lângă Belgrad. De acolo se făceau „trierile” spre adevărată libertate sau nu. „Era, într-adevăr, un lagăr. Am avut parte de cele mai groaznice momente. Calvarul expediției spre Dunăre fusese dat uitării.

(Continuare în pag. a II-a)

CADOURI PENTRU FAMILIA CEAUȘESCU

Simbol al prieteniei cu Sierra Leone

Din rîndul cadourilor primite de Nicolae Ceaușescu în anii '80 nu puteau lipsi cele din partea țărilor africane. Relațiile comerciale și de prietenie cu țările arabe și africane au început imediat după 1958, din timpul ministrului Gheorghe Maurer, când au fost relansate și relațiile cu statele occidentale. În ultima perioadă a Epocii de Aur însă, Ceaușescu nu mai era privit cu indulgență de conducătorii țărilor vestice, astfel încît doar în statele din Africa și Asia mai era încă primit cu bucurie în vizitele sale oficiale. Relațiile bune menținute cu acestea țineau și de politica de guvernămînt, dar și de sumele colosale datorate României.

FOTO: Muzeul Național de Istorie

În colecția de cadouri a familiei Ceaușescu descoperim o mască africană înfățișînd un cap de bărbat, venită tocmai din Sierra Leone, probabil de la însuși președintele Joseph Saidu Momoh, reales în fruntea țării

Alexandra ZOTTA
Diana ROTARU

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Amintirile unei eleve complicate

Ștefania Căuleț era elevă la Liceul Sanitar din Iași în 1989. Își amintește cu drag, cu resemnare și cu forța unei femei ajunse la maturitate de viața de licean la apusul comunismului.

„Eram în clasa a IX-a, prima de liceu. Fire timidă, nu mă ambiționam cine știe ce, stăteam mai mult retrasă. Nu mă puteam evidenția nici în literatură, materia mea preferată. Aveam o profesoare deosebită, care îmi impunea respect până la frică de a nu spune ceva greșit. Mereu elegantă, inteligentă, cultă, privire provocatoare și un zămbet cu o ironie subtilă, pe care îl percepeam ca pe o impunătoritate între coaste. Doamna Cătălina F. strâmba buzele, nemulțumită,

atunci când cineva îi scria numele invers, din cauza unei inestetice cacofonii. Colac peste pupăză, după balul bobocilor din noiembrie, când m-a scos la lecție, în fața ezitărilor mele născute din nesiguranța răspunsurilor, făcuse o remarcă de genul: «Domnișoara are ca pasiune dansul». Mă simțeam etichetată și neputincioasă.

În chiar prima oră de literatură din noul trimestru, a pus o întrebare. Cereea semnificația unui cuvînt. Nu mă întrebăți acum care, era un cuvînt complicat și au trecut totuși 20 de ani. Nimeni în clasă nu sufla. Profesoara începea să dea semne de nerăbdare.

(Continuare în pag. a III-a)

JURNALE PERSONALE

5 MARTIE

Cercul la Radio o listă de cuvinte care nu mai au voie să figureze în materialele transmise pe post. Mi-a dat-o și mie cineva de la redacția literară. Iată-le: „tableta”, „coordonate”, „comandament”, „interviu”, „dezbatere”, „Cămpia română”, „strategie”, „reconstrucție”, „minimalizare”, „mărtisor”, „maximizare”, „pluralism”, „nominalizare”. Toată lumea e stupefiată. Totuși, în Suplimentul literar al „Scînteii tineretului” sunt pagini de proză și poezii închinatăe mărtisorului!

Titel CONSTANTINESCU, Frica și... alte spoime, București, Editura Victor Frunză, 1996, p. 114

Maldare de scrisori de la persoane necunoscute, din Franța și din Belgia, care scriu pentru a o susține pe Doina Cornea și pentru a protesta împotriva demolărilor, parvin la Ligă. României se bucură de un capital de simpatie nebănuit. S-a primit la revista Cata-

combes un sul de hîrtie acoperit cu semnături împotriva distrugerii satelor, zeci de foi lipite împreună, acoperite cu nume, o stranie litanie care s-a desfășurat în fața mea când am deschis pachetul. Atâtea semne de bunăvoință din partea oamenilor, dorința lor de „a semna apelul” precum și puterea mediilor de informare, care sunt capabile să mobilizeze atîta necunoscuți, ce lucru extraordinar!

Sanda STOLOJAN, Nori peste balcoane. Jurnal din exilul parizian. Traducere din franceză de Micaela Slăvescu, Revizuită de Sanda Stolojan, București, Humanitas, 1996, p. 293

Nu s-delic în apele mele. De aceea accept promenada propusă de Mișu. Picură. Cu Onea plecăm la Muzeul Hașdeu, renovat pe jumătate, dat, în funcțiune. Mergem agale printre stropii mici de ploaie. Alături de muzeu, Școala de miliție, la milițieni au venit rudele și „gagicile”. Onea ne arată ce s-a făcut prin grija lui în incinta faimosului muzeu.

(Continuare în pag. a II-a)

AMINTIRI DIN COPIILĂRIE

„Cobra” versus „Iarba verde de acasă”

De curînd am revăzut la televizor un film care m-a emoționat profund. Nu, nu este vorba de vreo capodoperă, ci este primul film pe care l-am văzut în viața mea la video. „Cobra”, o prostioară comercială care la 13-14 ani, cât aveam când l-am văzut la prietenul Marius acasă, m-a impresionat. Era cu totul altceva decît aveam parte de la televizor. Nu era cu iarba verde de acasă, nici cu CAP-uri și stagii amuzante, nici cu lupta antifascistă. Nu legionari ingrozitori, nici comuniști înflăcărați de idealuri nobile, nu comisari șarmanți și incorruptibili.

În „Cobra” era cu sînge, mult sînge, cuțite cu muchia zimțată, sute de pumni în gură, picioare, motocicliști și obișnuitul psihopat care a sfârșit atîrnat cu ceafa

într-un cărlig, de pozitivul, dar periculosul Cobra – Sylvester Stallone.

Un film bun, se spunea pe vremea aceea. „În minte de parcă a fost ieri: am văzut filmul într-o dimineață, abia plecaseră părinții lui Marius la serviciu. Am urcat la el și de cum am intrat mi-a zis mimînd indiferența: „Ne-am luat video”. „Să mori tu!”, nu mi-a venit să-mi cred urechilor. „Mda. Hai să vezi un film.”

Am stat cu sufletul la gură, părăndu-mi că asist la o vrajă. Pe același ecran de Telecolor pe care seara se bălăba „Cărmaciul”, vedeam acum o lume cu totul nouă, plină de neprevăzut, bătea ca la cei mai înrăiți hoți de cai, urmăririi, suspans și vreo câteva femei cum nu vedeai în tramvaiul 41, cel albastru și cu două capete.

(Continuare în pag. a III-a)

DIN BANCOTECA „EPOCI DE AUR”

ANUNȚ MORTUAR ÎN SCÎNTEIA, LA... A I-A!

Anul 1989 a fost fără doar și poate anul în care bancurile politice s-au radicalizat. Mesajul lor era tot mai direct, tot mai lipsit de precauții și de menajamente. Avalanșa de nemulțumiri și de dezamăgiri căpăta în ochii românului, plătisită să tot fie asaltat de felurite explicații de genul „în ciuda marilor realizări, există încă serioase lipsuri și neajunsuri”, un singur (dublu) exponent, așa încît, până la urmă, cauza cauzelor pentru toate relele se focaliza direct la nivelul cuplului autocrat și al camarilei de partid și de stat.

Unul dintre cele mai savuroase bancuri ale aceluia „sfârșit de leopăcă” – anul 1989 – a fost cel despre care se spunea că a fost scornit în chiar me-diul gazetăresc. Lucru nu prea greu de presupus, de vreme ce și aici erau destule „guri bogate”.

Așadar, într-o dimineață, la un choșce de difuzare a presei vine un tip

foarte bine îmbrăcat, cere o Scînteia, o ia, se uită la pagina întâi și... o aruncă la coșul de gunoi. Azi așa, mâine așa, poimaine tot așa, până când un cetățean serios, bine îmbrăcat, adică un tovarăș cu ochelari negri și cu ferme convingeri militante, îl ia din scurt: – Bine, măi tovarășe, se poate una ca asta? –?

– Păi tocmai acum, în anul Congresului al XIV-lea al partidului, când oamenii muncii de la orașe și sate își smulg unul altuia din mîini organul de presă al partidului, pentru a citi cuvîntările și expunerile tovarășului Nicolae Ceaușescu și pentru a afla despre noi și importante realizări în întrecerea socialistă, mata vîi, iei Scînteia, te uita doar pe pagina întâi și imediat o arunci la coș?! Ce inseamnă asta?

(Continuare în pag. a III-a)

CALENDAR

5 martie (duminică)
Soarele a răsărit la 6:46, a apus la 18:09
Luna a răsărit la 5:36, a apus la 15:16
Sărbătoare creștină:
Sfântul Mucenic Conon din Isauria; Sfântul Mucenic Conon Grădinarul, Sfântul Mucenic Iraida (Lăsatul secului de carne pentru Postul Mare)

S-a întîmplat la 5 martie 1989

• Președinții celor 11 partide politice legal constituite din Brazilia s-au reunit la sediul Congresului Național pentru a examina situația internă a țării – informa agenția braziliană de presă EBN, care aprecia că este pentru prima oară când are loc o asemenea întrînire consacrată evaluării procesului național de tranziție democratică. S-a realizat un consens asupra necesității ca Adunarea Națională Constituantă să finalizeze cât mai repede posibil activitatea sa, pentru ca Brazilia să poată avea o nouă constituție.
Ramona VINTILĂ

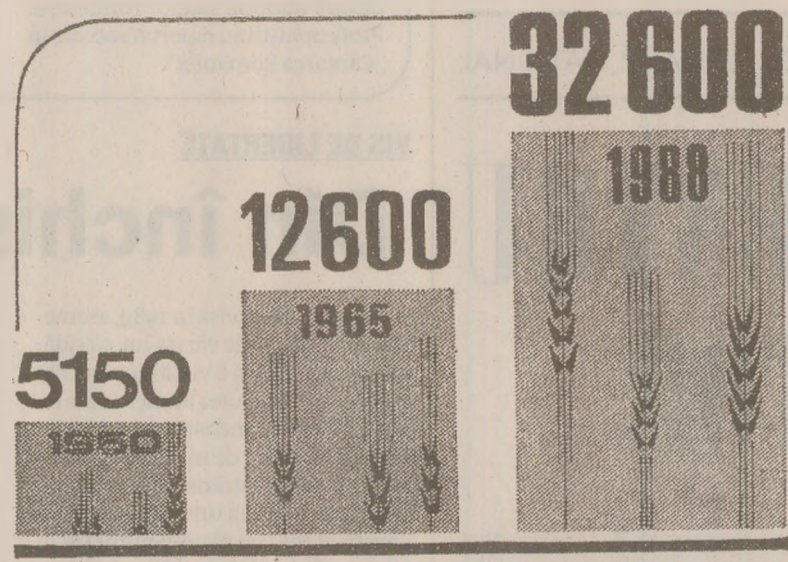
CARICATURA ZILEI

JURNALUL ZILEI

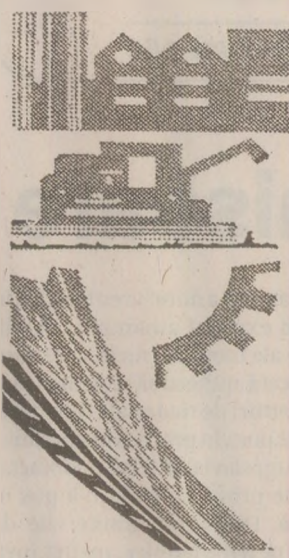
CREȘTEREA PRODUCȚIEI DE CEREALE

— mii tone —

Text, fotografii, grafice - toate vorbeau despre depășirea planului, realizări, superioritatea socialismului

IN ANII CONSTRUCȚIEI SOCIALISTE

PENTRU CREȘTEREA FORȚEI PRODUCTIVE A AGRICULTURII S-AU INVESTIT APROAPE 600 MILIARDE LEI

(Urmare din pag. 1)

Surprinși de vești, ar fi cerut și ascultătorii români precizări despre satele dărâmate. Dar cui?!

Feminism și emancipare

„M-am născut la sat și n-am uitat femeile care mergeau acum șapte decenii cu un pas în urma bărbatului, încărcate cu oale, străchini și boata cu apă pentru prânzul zilei de prașă, purtând în brațe și copilul ce avea să-i ducă mai departe numele lui”, scrie începutul adevărat al poveștii sale prof. dr. Emilia Ș. Milicescu. Se apropie însă 8 Martie și femeia României socialiste își elogiază felurite strămoșe... Chiar dacă s-a lăsat dominată și oprimată de propriul bărbat, romanca n-a răbdat aspirarea națională. „La noi, femeia a folosit arma ca haideuc, răz-bunătoare a nedreptăților sociale, sau ca Ecaterina Teodoroiu, în luptele de reîntregire a patriei cotopte de puhoiul armatelor habsburgice”, menționează prof. dr. Milicescu.

Dileme turco-valahe

La Facultatea de Istorie-Filozofie a Universității din București funcționa

Laboratorul de studii otomane condus de lector univ. Mihai Maxim. Istoricul, spune specialistul, aveau controverse asupra datei bătăliei de la Rovine oscilând între toamna lui 1394 și primăvara lui 1395. Cercetând arhivele turcești, Maxim a consultat și cronică lui Mustafa Ali. Acolo scrie: „Fiica mai mică a lui Bayezid Han, îndrăgostindu-se de șehul Slemes-din a trimis a doua zi pe împuternicitul ei de comunie, neputând să aștepte până la venirea tatălui ei, care se afla în expediția împotriva ghiaurilor în Țara Românească” - lată argumentul indubitabil al datei când Mircea cel Bătrân s-a bătut la Rovine cu turcii: când s-a îndrăgostit, fără puțință de așteptare, mezină lui Baiazid. Precizarea anotimpului n-a mai „încăput” în discuție: să fi fost toamna lui 1394? Ori primăvara lui 1395?

Virtuozii din București

Orice apariție editorială, fanfară de biserică baptistă, bal la câminul sătesc ori spectacol la operă au fost pianificate și raportate ca „manifestări” ale Festivalului Național „Cântarea României”. Sub genericul lui, Scinteia a publicat cronică la concertul de la Ateneul Român susținut de noua orchestră de cameră „Virtuozii din București”.

Alcătuită din instrumentiști ai Filarmonicii „George Enescu”, fusese inițiată, de unul dintre cei mai buni dirijori de astăzi, Horia Andreescu. Repertoriul primului concert - Mozart și Haydn. Interpretări pe „omogenitate, finețe și acuratețe stilistică, echilibrul partidelor, pregnanță în momentele solistice, parfum de epocă”, laudă Costin Tuchilă. Și consemnează aplauze la scenă deschisă pentru Adrian Petrescu (solo oboi) și pianistul Dan Grigore.

Păstori și Petru Groza

Luni nu apărea Scinteia. Astfel că, în avans, ziarul de duminică a consemnat împlinirea a 44 de ani de la instaurarea Guvernului „revoluționar-democratic” condus de dr. Petru Groza. Cine-a fost Groza? „Om politic patriot”, scrie oficiosul PCR. Ce-a spus ori ce-a făcut „patriotul” se explica prin citate din Ceaușescu. „Strălucită biruință” numea Ceaușescu evenimentul din 6 martie 1945.

„Strălucită biruință” în procesul învățării sociale înregistraseră însă epigramele atribuite lui Păstorul Teodoreanu despre Groza. Au trecut dintr-o generație la alta fără instituțiile școlii și presei. „Are cap pătrat și dur/ Pe muscalii îi pupă-n

.../ și în ...pesta mării lui/ A tins apoteoză.../ Cine credeți că-i acesta?/ Să vi-l spun eu: Petru Groza!” Sau: „În Guvernul Groza cel de concentrare/ S-au primit trei membri pentru completare/ Însă ca să fie cabinet etern/ Îmi bag și eu membrul în acest guvern.”

Hoții anonimi

Toate zările județene publicau periodic, după modelul Scintei, un buletin rutier cu informații primite de la inspectoratele județene ale Miliției. Aici se anunțau și autoburismele care aveau drept de liberă circulație la sfârșitul săptămânii. Și accidentele. Cum ziarul era panou de onoare, contravenționalii și infractorii nu erau nominalizați. Iată o astfel de știre. „În localitatea Prejmer, județul Brașov, conducătorul unui autovehicul nu a redus viteza pe timp de noapte la intersecția cu alt autovehicul astfel că nu a observat la timp o căruță care se deplasa nesemnificativ în aceeași direcție. Imprudența căruțașului de-a nu și echipa vehiculului cu felinar și elemente reflectorizante l-a costat viața, dar poate că accidentul ar fi fost evitat, dacă omul de la volan ar fi fost mai precaut.”

Lavinia BETEĂ

VIS DE LIBERTATE

DIN ÎNCHISOARE-N ÎNCHISOARE

(Urmare din pag. 1)

Erau acolo transfugi din toate țările comuniste. Lagărul avea 180 de locuri, ocupanții erau de trei ori mai mulți. Dormeau câte trei în pat. Dominau cei puternici. Când am ajuns în lagăr ni s-a spus că, dacă vom încerca să evadăm, vom fi împușcați pe loc. Am văzut ce însemna securizare. Erau instalații de supraveghere, uși automatizate, grății la geamuri. Cele două «aripi» ale lagărului erau păzite de doi gardieni, înconjuțați de butoaie și de sisteme. Am stat acolo cam două luni. Programul era lejer, ne uitam la televizor, jucam șah sau tenis de masă. Printre noi erau câțiva timișoreni, care știau limba sârbă. Erau preferații gardienilor, se bucurau de avantaje și își trădau conaționalii. Românii discutau adesea despre evadare, despre ocăriile sistemelor de securitate sau despre imobilizarea și dezarmarea gardienilor. Mai mult, se discuta și despre posibilitatea ca la masă cineva să arunce farfuria cu sare în ochii gardienilor, după care toți să evadeze în grup. Stupoare! La ora mesei nu mai exista farfuria cu sare. Apoi, niște transfugi au reușit să spargă geamul camerei în care stăteam ziuă, izbîndu-l cu o canapea. Auzisem o bubutură puternică, apoi cioburi căzute. Reușiseră să fugă vreo 11-12 oameni, printre care și cinci români. Pe la 4:00 dimineața am auzit împușcături de pistol, apoi de armă automată. S-a făcut o liniște de ne auzeam respirațiile reciproce. Știam că cineva moare. Pe la ora 5:00 am fost aduse în curte șase cadavre. Am fost puși să primim, cu amenințarea că asta ne va aștepta și pe noi dacă vom încerca să fugim”, își continuă Puiu povestea. ONU finanța lagărul de la Padinska Skela cu fonduri pentru respectarea drepturilor omului, dar lucrurile nu stăteau tocmai așa. Peste ani, Puiu Sălăgean își amintește: „Se făceau adevărate afaceri. Fiecare aștia avea alocat un ajutor bănesc și un pachet cu lucruri necesare pentru igienă, haine și hrană rece. Nu a văzut nimeni acel ajutor. Conducerea lagărului solicita ajutorul pentru toți ocupanții, dar decontarea se făcea doar pentru numărul de locuri de administrația stabilimentului. E clar că cineva își însușea totul. Mai mult, pe unii dintre români îi trimiteau acasă, iar documentele erau distruse, astfel încât să nu se poată verifica prezența lor acolo și sumele alocate și consumate. Pe albanezi nu-i trimiteau înapoi, aveau puțină urmă de umanitate pentru ei. Dacă erau trimiși în Albania, transfugii cu copii primeau închisoare pe viață, iar cei singuri erau condamnați la moarte. La noi, pedep-

sele erau între condamnarea la locul de muncă și închisoarea pentru un an sau doi. Ne încadram perfect în programul de curățire al lagărului ONU, făcând astfel loc altor persoane pentru care se puteau deconta alte fonduri. În plus, Republica Socialistă România și Iugoslavia aveau și o înțelegere, țara noastră oferind pentru fiecare transfig trimis înapoi câte un vagon de sare. Nu exista nici o ordine, nici o selecție a celor care erau trimiși înapoi. Totul era la liberă apreciere a celor care executau ordinele.”

Înapoi în România

Puiu Sălăgean s-a numărat printre cei care au fost „aleși”. Erau cinci care trebuiau trimiși în România. Nu se puteau împotrivi. Au fost imbarcați într-o dubă a Poliției, legați unul de altul cu cătușe. „Drumul către casă a durat vreo cinci ore, până la un punct de trecere de lângă Jimbolia, pe un drum lăturalnic, unde au oprit mașina, exact pe linia vopsită de pe sosea, ce demarca cele două țări. Eram așteptați de un locotenent grănicer, cu cascheta dată pe spate. Fuma. Lângă el erau vreo patru soldați, cu AK 47. Lângă ei se adunaseră și vreo 20 de curioși. După ce au purtat o discuție scurtă cu polițiștii sărbi, ne-au schimbat cătușele cu niște sârme dintr-un gard, apoi am fost «conduși» vreo trei-patru kilometri, pe jos, către pichetul de grăniceri. Pe drum, unul din grupul de transfugi a întrebă dacă are unde să își facă o injecție cu insulină. A fost destul pentru ca soldații să ia foc. A urmat un potop de injurături. L-au târât și l-au lovit cu paturile armelor până l-au lăsat lat. Mă apucaseră tremuratul și greața în același timp. Din urmă a ajuns locotenentul cu un Aro și a început să-i injure pe soldați. Nu mai știam ce să cred. Nu a durat prea mult, pentru că am ajuns la pichetul de grăniceri, unde a început calvarul tipic românesc, răzburarea grănicierilor. Soldații aveau «mână liberă». Am simțit batjocura, am fost bătută și umilit. Ne-au «cazât» în cocinile de porci, în mizerie. Eram păziți de soldații de gardă. A trecut noaptea aceea, iar a doua zi ne-au triat pe fiecare și ne-au trimis în zonele pe unde trecuserăm frontiera, pentru reconstituiri. Am fost trimis la Pichetul de grăniceri din zona Orsova, încușat și escortat de Militia de Frontieră, transportați cu mijloace în comun. Călătorii civili din zonă ne trăgeau discret cu ochiul, ne făceau semne de apreciere, ne ridicau oarecum moralul distruș. La Pichetul Orsova am avut parte din nou de bătaie, umilire, batjocură. A sosit și

ziua reconstituirii. Împreună cu încă doi camarazi am fost transportați cu șalupa militară pe Dunăre, ca să indicăm locul prin care am trecut. În prealabil, mi se luaseră declarații scrise. Trebuia comparată realitatea cu declarația. Am spus totul. Celălalt nu a vrut să spună adevărul. Se gândea că va încerca iar. Un procuror militar a consemnat totul. Ne-am întors la pichet, iar câteva ore mai târziu a sosit un alt procuror militar, care se afla în stare avansată de ebrietate. L-a scos din celulă pe colegul căruia nu i se potriveau datele. Doi soldați l-au legat cu cătușele de o bară din perete și, după câteva injurături, tovarășii procuror a început să-l lovească. Dădea cu bastonul de cauciuc peste cap, peste față, iar soldații îl loveau cu patul armei peste picioare și peste întregul corp. Eu vedeam din celulă întreaga scenă, fără cuvinte. Am început să tremur, nu știam dacă l-au omorât, pentru că nu mai dădea nici un semn de viață. Au aruncat peste el o găleată cu apă de la toaletă. A început să miște, dar l-au lovit din nou cu sălbăticie. Toți erau băuți peste măsură. Rădeau și injurau. După ce omul a leșinat, l-au adus în celulă. M-au pus să spăl sângele de pe ciment. După ce m-am conformat, am început să îmi pună întrebări pe un ton foarte prietenos. Eram, pe undeva, liniștit, pentru că declarația mea se potrivea cu cele constatate la fața locului. Dar după nici trei minute de «prietenie», unul dintre soldații mi-a pus cătușele pe o mână și m-a legat de aceeași bară. Apoi, procurorul mi-a spus că oricum le-am provocat probleme, pentru că fapta mea le va aduce sancțiuni celor care păzeau zona respectivă. M-au lovit cu bastonul de cauciuc peste cap. După câteva lovituri nu am mai simțit nimic. M-am trezit după aproximativ trei ore cu dureri cumplite pe tot corpul. Nu puteam respira, aveam coaste rupte, nu-mi puteam mișca brațele și picioarele, nu vedeam bine, încă auzeam pocnetele bastonului de capul meu, îmi fluierau timpanele, nu puteam decât să respir aer cu portia și să rămân nemșcat. Spre dimineața a venit o Salvare și l-a luat pe coleg, auzeam de la personalul sanitar că era vorba despre o hemoragie internă, iar procurorul, de această dată treaz, le spunea celor doi pe Ambulanța că omul a căzut și s-a rostogolit de pe stânci în timpul reconstituirii. Când m-am văzut în oglindă m-am speriat. Aveam capul mărit, umflat, orbitele erau negre și însângerate, ochii îmi erau înundați de sânge, iar părul arăta ca o scoarță de copac. Numai mintea, amintirile mă făceau să-mi recunosc identi-

tatea.” După vreo cinci zile, Sălăgean a fost transportat la Militia municipală Turnu Severin, în arest. După alte câteva zile, a fost escortat de milițieni din județul Hunedoara până la Deva, în arest. După alte 10 zile a fost dus la Penitenciarul Bărcă Mare.

Prizonier în România

A așteptat condamnarea. Între timp, alte „surprize”. A fost legat lanțuri, exact ca în Evul Mediu. „Cu ele dormeam, cu ele mâncam. Hrana o primeam o dată la două zile. Apă aveam din belșug, pe jos, în toată celula. Nu mă puteam așeza nici măcar pe cimentul podelei. În timpul zilei, și patul de lemn era ridicat și legat la perete. Scopul era să stau în picioare toată ziua, până seara, la ora 20:00. Am rezistat o zi. Din cea de-a doua zi m-am așezat pe jos, cu fundul în apă. Am reușit să și dorm pe ciment, în apă. Simțeam cum îmi slăbesc organismul și sănătatea. După opt zile, am fost transferat «pe secție», alături de criminali, violatori, tâlhari etc. Spre surprinderea mea, s-au purtat exemplar cu mine. Simțeam că mă apreciază pentru curajul pe care l-am avut.”

Puiu Sălăgean a fost condamnat la doi ani de închisoare: unul pentru asociere în scopul săvârșirii de infracțiuni și un altul pentru trecerea frauduloasă a frontierei de stat. „La 21 de ani am ajuns infractor, cu cazier, cu un viitor întunecat de sistem, fără perspectivă, cu o tinerețe apasă și frântă de suferințele îndurate. După recurs, fără să sper, prinzătorul m-am ajuns în libertate, cu comutarea pedepsei la locul de muncă. Lucram la Secția de Cercetare și, din acest motiv, fiind condamnat, nu puteam să mai rămân acolo. Prin bunăvoința unor oameni de mare suflet și caracter, în special a șefului Serviciului Personal de la Combinatul Siderurgic Hunedoara, Mircea Roșculeț, am fost transferat la o altă secție și am putut să îmi execut pedepsa la locul de muncă. Asta nu mă scutea de contactul cu Militia și cu Securitatea, care m-au obligat să «raportez» săptămânal activitatea mea la locul de muncă, precum și tot ce era legat de viața mea privată, în scris, în cele mai mici detalii. Mi se sugera chiar să vorbesc despre cei cu care intram în contact. Cum aș fi putut să-i trădez vreo dată?!” Adrian, prietenul lui Puiu, a fost ceva mai norocos. Nu a fost trimis în România, pentru că în lagăr a sosit o delegație de la ONU. În ianuarie 1990 a părăsit Iugoslavia cu destinația Canada, unde locuiește și în prezent.

Monalisa HIHN

ARTICOLUL ZILEI

L-au găsit pe acarul Păun

Ce înseamnă 70.000 lei pentru două unități economice al căror plan anual se evaluează prin cifre de ordinul zecilor de milioane? O nimică toată, s-ar putea spune. Și totuși, în jurul acestei sume înfime, care reprezintă valoarea unui criostat de laborator, s-a născut o problemă care a intrat în al patrulea an de existență. Pentru elucidarea ei, beneficiarul produsului, aflat în postura de păgubaș - este vorba de întreprinderea de livrare a produselor petroliere (ILPP), „Peco” Târgu-Jiu - ne-a cerut sprijinul printr-o scrisoare adresată redacției noastre în luna ianuarie a.c. Am considerat oportun să-i dăm curs nu pentru a ne erija în factor de conciliere, și cu atât mai puțin de soluționare, ci pentru a descoperi acele mentalități, atitudini și practici care se ascund în spatele unei atari situații, întâlnită destul de frecvent, din păcate, în raporturile contractuale dintre unitățile economice. Iată-ne, așadar, în ultima zi a lunii ianuarie, la Institutul de cercetare și proiectare pentru industria alimentară și tehnică frigului (ICPIAF) Cluj-Napoca - furnizorul incriminat în scrisoarea noastră, de persoana cea mai autorizată în problema respectivă din partea beneficiarului, tehnicianul Gheorghe Cojocaru din compartimentul tehnic-investiții.

„Cât de important este acest aparat pentru unitatea dvs.?, îl întreb pe tehnicianul Cojocaru înainte de a ne deplasa la ICPIAF. „Noi nu-l am cerut. În anul 1985, Centrala PECO a avut inițiativa să comande pentru mai multe întreprinderi județene asemenea aparate, care serveșe, iarna, la determinarea punctului de coagulare a produselor petroliere, în special a motorinei. El ajută, la nevoie - alți cuvinte, dacă beneficiarii noastre reclamă - să se obțină proba că motorina livrată de întreprinderea producătoare nu satisface condițiile convenite și, ca urmare, să se plătească diferențele care pot apărea dintr-o asemenea situație. Asta când nu există bună înțelegere. Până acum, am cam rezolvat problemele pe această ultimă cale. Dar pe mine mă interesează aparatul, pentru că este din fondul de investiții și îl am pe inventar din luna noiembrie 1985, iar când vine controlul trebuie să-l arăt.”

Optica este confirmată de câteva fapte. Beneficiarul a semnat în 1985 contractul cu ochii închiși, așa cum îl-a prezentat furnizorul, cu spații albe la rubricile clauze contractuale („Noi am fost oameni cumsecade pentru că am acceptat să luăm în considerare repararea aparatului, fără ca în contract să se specifice ceva la condiții de garanție și, în orice caz, cu mult după expirarea acestora”, avea să replice mai târziu, pe această temă, directorul adjunct al ICPIAF, Tiberiu Ilies). Al doilea, „Cum spuneam, în noiembrie 1985 ne-a sosit aparatul. Până să ne uităm la el, am primit un telex - după cât timp, nu mi-aud amintire - de la ICPIAF, în care ni se spunea că criostatul a fost livrat defect și că, în timpul cel mai scurt, reprezentant al furnizorului se va prezenta la noi pentru punere în funcțiune” (tehnicianul Cojocaru). Dar să vedem optica furnizorului cum se vede optica beneficiarului („pe care nu l-am mai găsit”), nici prin telexul invocat („pe care nu l-am mai găsit”), nici prin dovezi care să ateste vreo semnal de alarmă trimis pe adresa furnizorului înainte de data de 4 octombrie 1986, deci la aproape un an de la primirea criostatului. „Totuși, în termen de garanție!”, ține să sublinieze tehnicianul Cojocaru. „În afara termenului de garanție”, replică Tiberiu Ilies.

Din acel moment începe o adevărată iureșul hârtiilor și al deplasărilor. Ca urmare a acestui semnal, în decembrie '86 (deci nu mai înainte, căci nu l-a sesizat nimeni nimic!) ICPIAF răspunde: „Delegatul nostru va sosi la dvs. pentru punerea în funcțiune a criostatului în decada II din ianuarie 1987”. Dar cum Târgu Jiu este departe de Cluj Napoca, dele-

gatul ICPIAF (care se respectă!) sosește abia în 19 martie 1987. Promisiune, într-adevăr, respectată pe jumătate: tot a doua decadă, dar două luni mai târziu. Cum delegatul a venit doar să batăie de cap, abia în pragul celei de-a treia ierni, la data de 20.10.1987, îl cităm pe Gheorghe Cojocaru, „am reușit să găsim un mijloc de transport, și am dus aparatul vechi la ICPIAF, cu certitudinea că vom primi altul nou”. Și adresându-ne apoi reprezentantului unității care se respectă: „Ne-a supărat faptul că nu v-ați ținut de cuvânt”. Cu vocea mlădioasă, directorul adjunct al ICPIAF ne explică ce probleme dificile au fost în această perioadă cu aprovizionarea. Tehnicianul Cojocaru înțelege că, de, se confruntă și el. Eu înțeleg că, de, nu întâlnim pentru prima dată astfel de justificări.

Să revenim însă de la spiritul împăciuitoresc din cadrul acestui dialog la spiritul belicos care a urmat afrontului adus beneficiarului, atunci când acesta a fost nevoit să se întoarcă cu mijlocul de transport „fără încărcătură”. După o lună, trimite la ICPIAF o adresă în care conchide: „Vă rugăm să luați măsuri urgente pentru expedierea aparatului... În caz contrar, va acționăm în judecată pentru recuperarea amortizamentului”. Deci asta îl durea în primul rând. Clujenii acționează cu calm imperturbabil. Adică, nu dau nici un răspuns. Când era pe sfârșite și a treia iarnă, iar inventarul, dacă venea, nu mai găsea aparatul la locul lui, adică în magazie, la 16 februarie 1988, ILPP Târgu-Jiu revine cu o adresă. „Chiar, de ce nu l-ați acționat pe furnizor în judecată?”, l-am întrebat în particular pe Gh. Cojocaru? „Pentru ce? Pentru un tun cu teavă din coajă de salcâm și ghiulele de vopsea? Așa se zice pe la noi despre un lucru de nimic. Era mai mare daraua decât ocaua.” Probabil că pe asta s-a bazat și furnizorul și, desigur, pe faptul că beneficiarul nici cu contractul nu era prea bine acoperit.

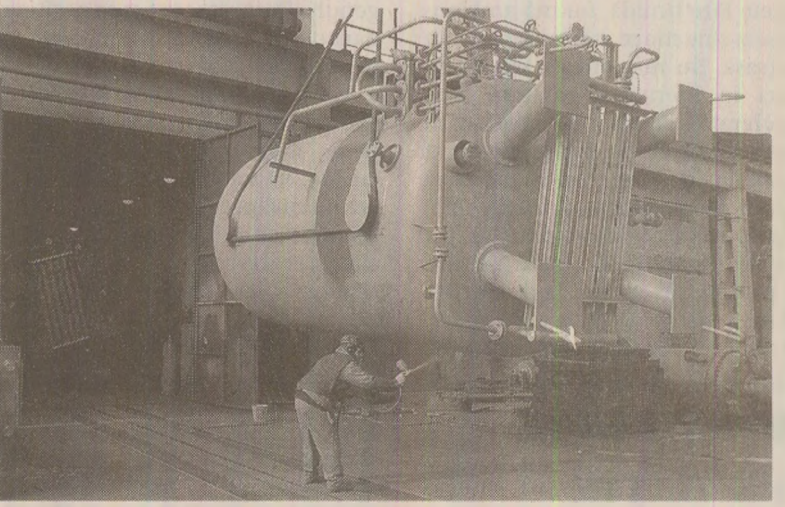
Dându-și seama că nu are altă cale, ILPP Târgu-Jiu schimbă tonul în următoarea adresă, trimisă abia peste alte 8 luni. După ce se repetă toată istoria, ca și când clujenii n-ar cunoaște-o, se scrie în încheiere: „Rugăm să țineți cont că de trei ani plătim amortismente pentru un utilaj pe care nu l-am folosit niciodată și, cu ocazia sosirii delegatului nostru pentru conciliere, vă rugăm să ne comunicați sus pe o copie din adresa termenul de livrare a criostatului”. Indușiogași și cu delegatul în față, clujenii pun - sub semnătura șefului Secției prototipuri, Petrineanu Valer, întârziată cu stampila unității - rezoluția mult așteptată: „Se va termina la data de 30.11.1988”. Cum formula „se va termina” nu le-a sunat destul de sigur celor din Târgu-Jiu, mai trimit un delegat pe data de 22.11.1988, iar ICPIAF, pe aceeași adresă, cu aceeași semnătură și stampila confirmă: „Se poate ridica pe data de 30.11.1988”. De data aceasta, beneficiarul nu mai așteaptă să-i scape norocul printre degete. („Nici nu știu cum am trecut de ultimul inventar. Numai de criostat nu m-au întrebat, cred că le-a fost

greu să-l pronunțe”, îmi mărturisea, tot în particular, Gh. Cojocaru.) Și a doua zi după data fixată, de 1.12.1988, trimite o autofurgonă, condusă de șoferul Ion Armășoiu, să aducă aparatul la Târgu-Jiu. Dar autofurgoneta se întoarce așa cum a plecat, șoferul explicând că nu mai există decât carcasa exteroară, fără instalația interioară. „Nu-i adevărat, replică prompt, la discuția comună din 31 ianuarie a.c., inginerul Petrineanu de la ICPIAF: Șoferul ne-a declarat că a rămas cu mașina în pană în județul Alba și a lăsat-o acolo. Aparatul era gata și vă așteaptă și acum.” Așadar, a fost găsit acarul Păun. Cunosând șoferii, tehnicianul Cojocaru tinde să dea crezare. „Auzi, domnule, să ne facă una ca asta. Dacă este așa, îl dau afară”. Iar apoi, mai blajin: „Și noi ne-am supărat pe dvs. și v-am dat la Flacăra”. Mai circumspect, reporterul întreabă: „Cum poate fi verificat faptul că acesta este adevărul?”. „Simplu, nu-i am pus ștampila decât pe delegație, nu și pe foaia de parcurs, iar ștampila rotundă nu se pune fără aprobarea mea sau a tovarășului director”, răspunde inginerul Petrineanu.

Atmosfera se destinde, opoziții se împacă din nou, tehnicianul Cojocaru i se oferă drept amintire din partea firmei, care se respectă, un frumos calendar de perete. Primesc și eu unul, dar în mod intenționat îl uit acolo. Coborâm din biroul directorului cu toții în secție. Aparatul este pus la vedere, are și frumos. „Are și îmbunătățiri, căci a fost prezentat la TIB '99”, își vine marfa inginerul Petrineanu. Tehnicianul Cojocaru este, în fine, fericit. „Să-i facem o probă de funcționare”, intervin eu. „Merge perfect, dar acum nu avem curent în secție”, replică Valer Petrineanu. „Nici nu mai trebuie să trimiteți mașina să-l ridice, intervine cu amabilitate directorul adjunct. Îl ambalam frumos și-l expediem cu trenul. În maximum o săptămână îl aveți”. Gheorghe Cojocaru este și mai fericit, iar reporterul, bucuros că a dat o mână de ajutor la rezolvarea problemei. Directorul adjunct își exprimă regretul că s-au întâmplat toate acestea, a folosit și puțină cină, afirmând că nu sunt lucruri ferești, dar, furați cu planul și măcinați de greutăți, au mai neglijat aspectele mărunte, care, este adevărat, n-au fost lipsite de importanță și pentru beneficiar. În concluzie, sincere regrete.

Ne despărțim cu toții aproape indolosași. Tehnicianul Cojocaru ia calea Târgu-Jiului să-și aștepte aparatul, iar eu mă gândesc în ce altă întreprindere să merg, că n-are rost să critic niște oameni cumsecade. Amândoi parcă aveam un sentiment de culpabilitate că am necăjit niște oameni atât de amabili și respectabili... Peste trei săptămâni, adică cu 10 zile înainte apariției acestui articol, primim la redacție de la ILPP Târgu-Jiu mesajul că aparatul n-a ajuns la beneficiar, precum și o fotocopie de pe foaia de parcurs a șoferului Armășoiu, pe care se află imposibila ștampila rotundă a ICPIAF și o declarație sub semnătura „acaruilui Păun” în care se spune: „Au pus aparatul pe un banc de probă și nu mergea. Desfăcându-l carcasa, au constatat că avea piese lipsă”. Să fi fost provocată acea pană de curent din 31 ianuarie a.c.? În orice caz, deoamdată, acarul Păun a întors macazul. Impotriva cui? Vom vedea.

Virgil SIMION
Flacăra, nr. 9/1989

„În întreprinderile socialiste se mai întâmplă și erori”, admite din când în când presa, arătând că stăpânește „arma criticii” FOTO: Sorin Lupșă/AGERPRES

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Are nevoie de „fonduri”? Îl promitem că vom veni cu elevii să viziteze spațiul minim cât s-a renovat și să mă facă ceva bănuți, că-i vași și amar... Ne întâlnim cu Valda, care a fost la București să-și ducă lui său student, de mâncare. Cică face foame groaznică mîncău, dar noi știm de la studenții noștri personalii cum e și cazarea și cantina. La Vio, am intrat în cămăruța lor de la cămin, cu paturi suprapuse, cu baie unde apa curge jos prin chiuvetele sparte. Pe vremea noastră era mai bine, ehe, ce frumos era la Căminele de pe Ana Ipătescu de la Iași! Cu mâncarea o duceam mai rău, eram băieți și „iepurăși” la supliment... Acum, gata cu suplimentul! Suntem în ultima decadă a mileniului... Vio pleacă, mititica, la București, cu ce-am putut s-o dotăm, nu cine știe ce. Eu cu Diana mergem la filmul românesc „Hanul dintre dealuri”, de Cristiana Nicolae, după „Hanul lui Mânjoală” de Caragiale. Foarte bun filmul, și ca tramă, și ca pesaj, și ca interpretare: Florin Bănuț, Dana Comnea, Alexandru

Repan, Gina Patrichi, Mariana Buruiană. E și Onea, nu în distribuție, ci în sală. Zice că a intrat pe gratis și e mândru. Surprinzător, o puduzerie de tigani. O fi o simplă întâmplare? Mai e timp și pentru Radioul cel cu vești de pus la inimă. Și alt film la televizor: „Fata lui Bube”, cu Claudia Cardinale, dulce Claudia...

C. TRANDAFIR, Jurnal în curs de apariție la Editura Libro

leri, la ziua lui Vasile, regal îl lui Liviu M., care are un dar ineuizabil de povestitor, făcându-i de rușine pe cei doi prozatori de față, și spre desăvârșire tuturor. Mici nuvele improvizate, cu o artă desăvârșită a construcției laconice și în poantă. Păcat că totul se consumă oral, fiindcă în scris am convingerea că nu ar reuși să te transpună cu același firesc. Poate înregistrate. Dar acum pleacă: și-a depus actele pentru Canada. Detalii importante, uitat ieri: romanul lui Blaga se numește de fapt „Robie pământeană și/robie cerească”, după spusele doamnei Helene. (...)

Mircea ZACIU,
Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 417

AMINTIRI DIN COPIILĂRIE

„COBRA“ VERSUS „IARBA VERDE DE ACASĂ“

(Urmare din pag. 1)

Era o întreagă isterie, se pierdeau nopți la video, în fumărie, cu navetele de bere pe balcon. O formă de a scăpa din încorsetarea dictaturii, formă care îmbrăca aspecte jalnice și hilare în același timp. Fiindcă, în proporție covârșitoare, filmele care se urmăreau erau proaste și foarte proaste.

În principal se vedea filme așa numite „de groază”, filme de acțiune, majoritatea cu soldați americani în Vietnam, comedii, SF-uri și filme XXX, mai rare, pe care le-am descoperit ceva mai târziu. (Mulțumesc, Jane! Habar n-ai ce-am pățit din cauza ta.)

Intr-o după-amiază, băteam mingea în spatele blocului când un prieten mi-a spus că se duce seara la unii care „dau video”. Într-o secundă m-am hotărât să nu pierd așa o ocazie, drept care, pe la ora 21:00, ne-am făcut apariția la adresa indicată. Am bătut la o ușă scorojită de parterul unui bloc aflat chiar pe strada mea și ne-a deschis o țigăncă.

Am dat banii la intrare, apoi ne-am croit drum prin fum în sufrageria plină de scaune și tipi dubioși. Am primit un pumn de semințe de țigăncă, și tot filmul m-am întrebat dacă nu cumva erau date prin pipi, căci așa se vorbea pe atunci că fac unii, ca să economisească sarea. După câteva minute a început filmul. Doamnelor și domnilor, abia atunci am înțeles ce înseamnă un film tare! Bietul meu „Cobra”, care mă dezvirginase cinefiliic, fusese o glumiță pentru preșcolari. Acum

era cu burghie în cap, drujbe, membre sărind de la locul lor, cuie bătute oriunde numai în lemne nu, stomatologi nebuni și tone de ketchup. „Wow, să moară mă-sa, ce i-a făcut!”, urlă deodată un țigan la vederea sfredelului care intra în capul unuia. „Taci, bă, că te ard!”, îl puse altul la punct. „Băi, tăceți toată lumea că vă sparg”, se auzi un glas dogit dintr-un colț.

Brusc, am început să apreciez camera mea aerisită din casa părinților mei cuminți.

M-am făcut mic în scaun și la finalul filmului m-am ridicat.

„Ce, pleci?”, mă întreba gazda agresiv. „Nuuu, făcu foarte convins. Mai aduc un prieten.” Femeia dădu din cap mulțumită și eu tulse.

Nici după acest episod nu am renunțat la visul de a avea video. Drept care i-am pisat pe părinți să ia, deși era clar să nu au cum. Un video player costa la vremea aceea 40.000 de lei, iar tata avea salariul cam de 3.000. Dar eu simțeam că nu mă pot dezvolta cum trebuie dacă nu am acces la cultura timpului meu. Degeaba, am rămas tot la mâna prietenilor, care aveau video și părinți înțeleștori.

La Sergiu vedeam mai mult comedii. Era inebunit de Academia de Poliție, deși pentru mine era mult prea soft. Nu burghie, nu picioare, nu nimic. Ce să vezi? Un negru care cică imită tot felul de sunete? Era în filmul acela un negru care făcea ca elicopterul, sirena de poliție, mitraliera și multe altele, și Sergiu se contrazicea la infinit că e chestie reală. Eu susțineam că totul e un trucaj, dar el nu și nu.

La playerul lui „Funai” l-am văzut pentru prima oară pe Jackie Chan. (Cichi Cian, cum propunam eu cu convingere). Tot Sergiu, băiat deștept, pedant, serios la învățătură și de familie bună, a reușit să-mi dezlege misterul pasajelor traduse de Irina Nistor prin „du-te dracului”, „idiotule” etc. Vedea pe câte unul că zbiră cu spume la gură niște chestii și Irina, la final, cu ton flegmatic, „traducea”: „du-te dracului!”.

De circările lui Cichi Cian m-am săturat definitiv când am fost invitat în taină, de Jan, la un film porno. Eeee, atunci am înțeles eu cum e cu femeile și cum se poartă un bărbat adevărat.

Văzând eu că în film nu e nimic cu vreo cofetărie, plimbare prin Herăstrău, glumițe și excursii la Turnul Chindiei, mi-am zis că maniera directă e calea spre inima unei femei. Înferbântat, am conchis că trebuie să aplic rețetele îndrăznețe cu prima ocazie. Doar femeile atâta așteaptă, am văzut eu la video.

A doua zi după filmul văzut la Jan, în curtea școlii intru în vorbă cu o colegă. Ea, flirtând, îmi spune că a stropit-o o mașină și mi-arată ciorapul alb pătat. Gata, era momentul!

I-am propus, cât în glumă, cât în serios, s-o șterg. „Bine, râde ea!” și am șters eu pe la gambe și am tot urcat, căci treaba trebuia făcută cu simț de răspundere, nu să se ducă la faza murdară acasă, și deodată poel! O palmă de puteam să jur că-n urechea dreaptă mi se mutase postul Europa Liberă. Prost prins. Jan cu tâmpeniile lui...

Dan CĂRLEA

La „Șapca lui Ceaușescu”

(Urmare din pag. 1)

În mobilarea „Șepcii lui Ceaușescu” funcționase legea lui „cât mai simplu, să nu se împiedice bețivul și să strice ceva”. În fața barului, la dreapta jocurile mecanice, în stânga mese cu scaune de fier, ca la spital. „În Șapca era mereu plin și se fuma ca la turci. Deschideau la prima oră a programului de-atunci și închideau seara la 11 fix. Acolo mergeai după o zi grea de muncă, era un loc fain. Găseai băuturi ieftine. În zonă nu mai era alt local decât „Gospodina”. Acolo puteai să și mănânci – mititei, salată de boeuf, salată italiană-casa. Bunătăți”, își amintește Dumitru Istrate.

Țigările „casei” fuseseră Mărăști, Mărășești și Național. „Cam astea trei mărci erau în Șapca. Dacă vedeai la cineva Kent, era deja mare lucrul”.

RADIOGRAFII CULINARE

O FILĂ DE ISTORIE CULINARĂ

Interesul pentru bucătăria românească autentică era alimentat și în anul 1989 de revistele de profil, care tratau cu seriozitate acest subiect. Astfel, am găsit în Almanahul vânătorului și pescarului sportiv un material interesant care face referire la cartea de bucate, apărută în 1841, „200 de rețete cercate de bucătărie și alte trebi gospodărești”, lucrare semnată de Mihail Kogălniceanu și Costache Negruzzi. Pasiunea pentru gastronomia românească autentică a iluștrilor noștri înaintași era adusă la cunoștința cititorilor de autorul articolului, P.A. Mihăilescu, care scria: „Cartea aceasta este presărată cu ispititoare rețete moldovenești, cu gusturi tari, elaborate parcă în strămoșești alambicuri, de către bătrâni alchimisti făcatori de limbă românească, dar și de bucate”.

Mihail Kogălniceanu, pasionat de bucatele românești, le cerea surorilor sale din Moldova „rețeturi de bucate și dulceți”, ca să-i dea gata pe prietenii lui din Luneville, Franța, iar Costache Negruzzi publica în presa vremii un articol critic la adresa preparatelor pe care le mâncase la un ospăț din Iași. „După un borș polonez se servesc mâncăruri grecești fierțe cu verdeturi ce plutesc în unt, apoi pilaful turcesc și la sfârșit fripturi cosmopolite”. Autorul articolului amintește de revista Adevarul literar și artistic, din anul 1935, în care George Călinescu făcea un riguros rezhizitoriu cărților de bucate ce apăruseră la noi, prost traduse din limbile germană sau franceză, și ale căror rețete, spunea el, „nu ni se potrivește deloc, fiind uneori de un caracter de-a dreptul literar, adică chimeric”. Cartea semnată de Mihail Kogălniceanu și Costache Negruzzi, veche de peste 150 de ani, conține rețete care sunt greu de gătit în zilele noastre, dar ea are farmecul ei păstrând cuvintele arhaice și stilul vremurilor, autorul articolului dă și o rețetă din carte care sună cam așa: „Babe opărite, tare bune. Lei 300 dramuri făină măsurată cu litra și îndesată, o opărești cu două litre și jumătate lapte clocotit și o freci cu polonicul până se mai răcorește. Apoi pui într-o oală 12 ouă întregi și 27 de gălbenușuri, le bați până se fac spume și le strecoari. Lei două litre pui în plămădeală, împreună cu 50 dramuri drojdi bune, începi a le freca, în palme, bine, o jumătate de ceas, apoi le acoperi cald și le lași să se dospesc. După ce dospesc bine, pui 5 litre îndesate de făină, le

Restaurantele de lux puteau prepara și mâncărurile mai deosebite despre care scriau cărțile de bucate din vechime FOTO: AGERPRES

apuci iar la frecat în palme, le pui și câte ouă au rămas și o litră de lapte și le freci un ceas. La jumătate de ceas le pui o ceașcă de unt clocotit – de va fi untul de vacă, o ceașcă și jumătate – și când se apropie de ceas, două cește de zahăr pisat și coajă de lămâie. Apoi le acoperi, le lași iarăși să dospescă bine. Pe urmă ungi calupurile cu unt, le presări cu posmag, ungi mâinile cu unt, iei aluatul și îl pui în calupuri și iar le lași până se umplu calupurile, apoi le dai în cuptoriu. Cuptoriul să fie puțin mai tare decât de cozonaci”. Da, greu de realizat un asemenea „dulce”, mai ales în 1989, când era aproape imposibil să ai în casă disponibile 12 ouă și 27 de gălbenușuri sau „5 litre îndesate de făină”. O altă rețetă, ceva mai simplă, citată tot din cartea „200 de rețete cercate de bucătărie și alte trebi gospodărești”, este și următoarea: „Sos de ciupercă. Pui într-o tângire puțin unt și-l lași de se topește, apoi pune puțin petrinjel, mai ie puținie ciupercă și le taie subțire și le pui în unt, să fearbă puțin, apoi pune puțin făină și-l lași de se ruminește, apoi pune puțin ceapă, puțin vin roșu și sare; sosul acesta se poate pune și peste părjoale, și peste pui”.

Mai departe autorul articolului abordează și un alt subiect interesant legat de bucătăria unor țări exotice, stând de vorbă cu prietenii sau cunoscuți, pricepuți într-ale bucătăriei, simpli muncitori sau profesioniști, școlii departe de casă, despre cum s-au acomodat ei cu mâncărurile ciudate, gustate acolo printre străini. „Să vă spun un menu” – i-a zis odată un prieten – „burtă de rechin cu bere de Ten Tzin; sau, la alegere, crap de China, crap este, se pare, bun pentru întinerire, cum spun chinezii. Pe urmă, dacă preferați vă propun un pește caramelizat și care se prepară cum numai ei știu, într-un recipient de bivol sălbatic. Este gustoasă, mai ales preparată ca marinată. Tot marinată se prepară și carnea de maimuță – continua Sever Plenițeanu în scrisorile lui – și care are gustul iepurelui de casă. Foarte bună e și trompa de elefant coaptă 24 de ore într-o groapă acoperită cu pământ; jupuită de piele, juri că mănânci limbă de vacă...” O propunere culinară riscantă... mai ales că în galantaria de la Alimentara, în acel an 1989, greu mai găseai o bucată de carne adevărată – de purcel sau de vacuță – darămite carne de hipopotam, de bivol sălbatic sau... maimuță. Se vede treaba că și acest articol, ca și majoritatea cărților de bucate din epocă, putea fi înscris cu ușurință în categoria textelor de... ficțiune. Citeai, pooteai și apoi îți astămpărai foamea cu o felie de salam cu soia.

român care a călătorit prin regiunile congoleze, în centrul Africii, în scrisorile trimise prietenilor aprecia că: „Bucătăria oamenilor din pădurile africane este gustoasă. Am împuscat o antilopă, iar carnea ei este foarte savuroasă se aseamănă ce cea a căprioarelor de la noi... Am mâncat carne de hipopotam și de bivol sălbatic. Este gustoasă, mai ales preparată ca marinată. Tot marinată se prepară și carnea de maimuță – continua Sever Plenițeanu în scrisorile lui – și care are gustul iepurelui de casă. Foarte bună e și trompa de elefant coaptă 24 de ore într-o groapă acoperită cu pământ; jupuită de piele, juri că mănânci limbă de vacă...” O propunere culinară riscantă... mai ales că în galantaria de la Alimentara, în acel an 1989, greu mai găseai o bucată de carne adevărată – de purcel sau de vacuță – darămite carne de hipopotam, de bivol sălbatic sau... maimuță. Se vede treaba că și acest articol, ca și majoritatea cărților de bucate din epocă, putea fi înscris cu ușurință în categoria textelor de... ficțiune. Citeai, pooteai și apoi îți astămpărai foamea cu o felie de salam cu soia.

Maria BELU-BURTEA
Carmen DRĂGAN

RESTITUIRI

Sărbătoarea de 1 Mai, pregătită muncitorește

În anul 1989, la 1 mai se împlineau 100 de ani de la declararea acestei date din calendar ca ziua muncii și a muncitorilor. Totodată, istoricii partidului mai numărau 50 de ani de la marea demonstrație antifascistă și antirăzboinică de la 1 mai 1939, când, în mod evident, Nicolae și Elena Ceaușescu au avut un rol important în organizarea acesteia. O asemenea sărbătoare trebuia să fie bine celebrată, iar măsurile ce urmau a fi luate coborau ca ordine de îndeplinit de la Comitetul Central până la ultima organizație de partid. Trei secții ale CC-ului, Secția Organizatorică, Secția Propagandă și Presă și Secția Relații Externe au elaborat la 4 martie 1989 un Plan pentru ca 1 mai să fie sărbătorit grandios. Indicațiile de la Centru vizau organizarea de adunări festive, spectacole, sesiuni științifice și simpoziune, expoziții omagiale fotodocumentare în toată țara. Nu era uitată nici presa care avea obligația să publice și să transmită articole și programe speciale închinete acestei zile. De asemenea, Ministerul Afacerilor Externe avea planificat să organizeze, cu prilejul zilei de 1 mai, reuniuni diplomatice și evenimente menite să prezinte marile realizări ale „Epocii Nicolae Ceaușescu”. Vă prezentăm documentul pregătitor al sărbătoririi zilei de 1 mai, intitulat Plan de Măsură, redactat de CC al PCR, care se regăsește în Arhiva Diplomatică.

moarte care erau obligați să privească ridicarea spânzuraților unde urmau să fie uciși. Ne era frică să vorbim despre asta, pentru că nu știam cine ne va «turna» dintre rude, vecini sau prieteni. Nu aveam încredere în nimeni, iar dacă auzeam ceva și comentam, o făceam întotdeauna fără să ne exprimăm opinia în public”, își amintește Ioana Eugenia Mihailov. Din fericire, scenariul de groază nu a devenit realitate, cu toate că românii s-au aflat la numai câteva luni distanță de el. Până în decembrie '89, doar două circiri ale foamei au

foști terminate. Unul dintre ele, cel din cartierul Pantelimon, a devenit ulciorul urmasi sa fie uciși. Ne era frică să vorbim despre asta, pentru că nu știam cine ne va «turna» dintre rude, vecini sau prieteni. Nu aveam încredere în nimeni, iar dacă auzeam ceva și comentam, o făceam întotdeauna fără să ne exprimăm opinia în public”, își amintește Ioana Eugenia Mihailov. Din fericire, scenariul de groază nu a devenit realitate, cu toate că românii s-au aflat la numai câteva luni distanță de el. Până în decembrie '89, doar două circiri ale foamei au

noastră vor rămâne înscrise cu litere de aur activitatea revoluționară și rolul determinant al tovarășului Nicolae Ceaușescu, al tovarășei Elena Ceaușescu, în organizarea și desfășurarea marii demonstrații antirăzboinică și antifascistă din Capitală, de la 1 Mai 1939, prima mișcare puternică din Europa, din acei ani, care a chemat nu numai poporul român și clasa muncitoare din România, dar și clasa muncitoare de pe întregul continent la lupta împotriva fascismului și războiului, pentru apărarea independenței tuturor statelor. Tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu s-au aflat în fruntea luptei revoluționare a poporului român pentru libertatea, independența și suveranitatea patriei, pentru transformarea revoluționară a societății românești.

Întreaga națiune aduce cu îndreptățită mândrie patriotică, și cu acest prilej, un vibrant omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, marele Erou între eroii neamului, înflăcărat patriot revoluționar, strălucit conducător al partidului și statului, eminent gânditor și om politic, personalitate proeminentă a lumii contemporane, care de peste cinci decenii și jumătate își dedică cu neasemuită dăruire eroica activitate revoluționară înfăptuirii idealurilor supreme ale poporului român de unitate, independență, libertate și progres, triumfului cauzei socialismului și comunismului, colaborării și păcii în lume, tovarășei Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului, pentru îndelungată activitate revoluționară consacrată binelui și fericirii poporului, exprimându-și și sentimentele de aleasă stimă, profundă recunoștință și înaltă prețuire pentru drumul de glorie parcurs de România în anii socialismului, cu deosebire după Congresul al IX-lea al partidului, pentru prezentul și viitorul luminos al patriei.

– Ministerul Afacerilor Externe, Consiliul Culturii și Educației Socialiste să organizeze, prin oficiile diplomatice, reuniuni, gale de filme și expoziții de carte social-politică, care să evoce lupta de veacuri a poporului român pentru unitate și independență, tradițiile revoluționare ale clasei muncitoare, ale partidului și Comunist Român. Vor fi prezentate pe larg marile realizări obținute de România în anii glorioși ai „Epocii Nicolae Ceaușescu”, obiective dezvoltării economico-sociale a patriei. Va fi înfățișată politica externă promovată de partidul și statul nostru, prestigioasa activitate internă și internațională a tovarășului Nicolae Ceaușescu, consacrată înfăptuirii aspirațiilor poporului român de progres și bunăstare, idealurilor păcii și colaborării între toate statele lumii.

– Publicațiile pentru străinătate să consacre numere și rubrici speciale, să asigure articole, materiale documentare și seturi de fotografii care, cu sprijinul oficiilor diplomatice, să fie puse la dispoziția ziarelor și revistelor de peste hotare, a altor mijloace de informare în masă. Radioteleviziunea Română să pregătească programe și benzi înregistrate cu emisiuni pe care să le transmită organismelor similare din străinătate cu care întreprinde relații de colaborare.

– Comitetele județene de partid, organizațiile de masă și obștești centrale să elaboreze programe de acțiuni proprii, în vederea aplicării prezentelor măsuri.

Arhiva Ministerului Afacerilor Externe

JURNALUL OMULUI SIMPLU

Amintirile unei eleve complicate

(Urmare din pag. 1)

Timid, am ridicat două degete și cu un nod în gât am răspuns. M-a privit mirat, ușor curiosă, ca printr-o lupă, cu ochii ei de un albastru profund. Ca să se convingă că nu era o definiție învățată pe de rost, mi-a mai pus câteva întrebări. Din toată clasa, vorbea numai cu mine. Timpul stătea în loc. La sfârșit, cu un zămbet amuzat, a spus: «În afară de pasiunea pentru dans, domnișoara are și pasiunea literaturii». Și-atunci am știut că începam să mă evidențiez.

În perioada februarie-martie '89 am făcut prima practică în spital. După atâtea ore de plicticoasă teorie din trimestrul întâi, aveam să vedem cu ochii noștri cum se fac recoltări de sânge, cum se împart medicamentele, cum se fac bandajele... Câtă emoție... Halatul alb, pe care până atunci îl îmbrăcaseram numai în sala de curs, era mai apretat ca niciodată, boneta, papucii sanitari cu toc ortopedic, legați cu sîureturi lungi cât o zi de post... Ne-am revărsat pe holurile spitalului, o clasă de 25 de fete gureșe printre care erau pierduți 5 băieți. Instrucțiunile ne așteptau, precisă și severă, cu un tabel în mână. Ne-a împărțit în grupuri de 5-6 și o urmam pe coridoarele largi. La intrarea în diferitele secții ne așteptau asistentele șef, eram prezentate scurt și apoi rămăneam în gri-

ja lor. Cele mai multe erau cochete, aproape toate aveau un aer de prestanță și responsabilitate... sau așa le vedeam eu.

Îmi amintesc că eu am fost repartizată în Oftalmologie. M-a luat în primire o asistentă tânără, cu câțiva ani mai mare ca mine, m-a instruit reperor cu privire la program și apoi mi-a pus o foaie de observație în mână, mi-a indicat un bolnav și m-a trimis la plimbare cu el. Trebuia să-l duc la toate cabinetele unde avea de făcut diverse analize.

Mă uitam curioasă la aparatele de radiologie, la electrocardiograf, la electrocefalograf... Laboratorul, cu toate sticlutele strălucitoare, mi se părea o lume aparte. Încet, încet, am învățat să mă descurc în labirint și să mă apropiu de oameni. Atunci cred că am primit și primul «ciubuc» – un săpun parfumat pe care îmi era rușine să-l iau, dar bătrânică a insistat să mi-l pună în buzunar.

Tot cam pe-atunci m-am înscris și la biblioteca liceului. Era în pod! Mă rog, îmi amintesc numai scara pe care trebuia să urc la ultimul etaj. Bibliotecara era într-o doamnă înaltă. Din spatele biroului, m-a întins ochii cu un sec «Cine ești? Cum te cheamă? Stai aici!» (adică lângă ușă). Mai lipsea să mă întreb și ce căutam acolo. Nu, nu căutam un trombon. «Ce cărți ai citit?» Nu puteam face o listă pe

moment. Priveam cu jind la rafturile cu cărți din spatele ei. Eram obișnuită cu la biblioteca de cartier, să mă plimb printre ele, să le scot, să le răsfoiesc. Doamna de acolo, pe care mi-o făcusem prietenă cu câteva mărțișoare și buchețele de flori, mă lăsa să-mi aleg singură cărțile. Uneori, o ajutam să le pună la loc pe cele restituite de clienți. Îmi mai dădea sfaturi, îmi mai ținea câte un titlu. Dacă nu mă-nșel, regula era că se puteau

imprumuta câte două cărți o dată. Eu luam și trei, patru. Aveam timp delectură două săptămâni. «Ai citit Thomas Mann? Muntele vrăjii?», m-a trezit vocea ascuțită. «Nu». «Adumi-o înapoi până la sfârșitul trimestrului, altfel penalizările...». Am urât cartea aia. Am restituit-o și n-am mai luat nimic în schimb. Nu m-am mai dus niciodată la biblioteca liceului.»

(a consemnat Cosin ANGHEL)

DIN BANCOTECA „EPOCII DE AUR”

ANUNȚ MORTUAR ÎN SCÎNTEIA, LA... A I-A!

(Urmare din pag. 1)

– Ce să însemne? Înseamnă că eu caut să citesc în Scînteia, la a-nția, ceva anume. Iar, dacă nu găsec asta, normal că arunc ziarul.

– Dar faci asta de mai bine de o lună...

– Da și am să o fac până găsec acolo ceea ce caut.

– Da' ce cauți matală și nu găsești?

– Caut un anunț mortuar.

– Bine, omule, nu știi că anunțuri mortuare găsești numai în România liberă, dar nu la pagina întâi, ci la pagina ultimă?

– Știu și eu treaba asta, dar eu caut un anume anunț mortuar, și numai în Scînteia, și numai la pagina întâi, și, dacă se poate, chiar două anunțuri, și tot acolo!

Șerban CIONOFF

